

LO CRIT DE LA PATRIA.

SETMANARI TRADICIONALISTA.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

EN BARCELONA, trimestre. 1 pesseta
FORA, idem. 1'25

ULTRAMAR Y ESTRANGER

Trimestre. 2'50 pessetas

Número solt: 5 céntims

ADMINISTRACIÓ:

PALLA, 31, LLIBRERÍA
LA PROPAGANDA CATALANA

25 exemplars: 1 pesseta

Número atrassat: 10 céntims

JUDICI ORAL.

Lo dimars prop passat va celebrar-se 'l de la primera de las causas criminals que á conseqüencia de denuncias per suposats delictes d' imprenta 's segueixen contra 'l Director de LO CRIT DE LA PATRIA.

Concurs inmens, extraordinari d' amichs nostres, alguns d' ells de fora de Barcelona, varen acudir á presenciar la vista, que va comensar á tres quarts d' una, essent lo president de la Sala 'l senyor Bernard, advocat fiscal, lo Sr. Garcia Marsal, relator, lo Sr. Selva, defensor, lo Sr. Fortuny, procurador, lo Sr. Vilahur, y processat, que ocupaba 'l banch dels acusats, un servidor de vostés.

La vista va tenir lloch en la Secció tercera de lo Criminal d' aquesta Audiencia.

Farém, per avuy, una breu ressenya de lo que va succehir.

President.—¿Lo processat se confessa reo del delicte de que ha sigut acusat y que motiva 'l present acte (1)?

Processat.—Reo del delicte, no, senyor; autor del' article denunciad, sí.

President.—Continúa, pues, lo judici, y 'l Sr. Relator llegirá 'l sumari de la causa.

Lo Sr. Selva llegeix las diligencias practicadas, l' article de LO CRIT, «Gemechs mestissos», y 'l del *Diari*, «¡Co-

(1) Com es de suposar. l' interrogatori, acusació, defensa y fins la lectura de l' article denunciad, va ferse en castellá.

sas de Espanya!» á que 's refería 'l nostre y que va ser verdaderament l' esca del peccat y l' origen de tants disgustos.

President.—Digui 'l processat si reconeix com á sevas las quartillas que van en los autos y ahont constá 'l text de l' article denunciad.

Processat.—Sí, senyor.

President.—Lo ministeri fiscal entrará en l' exercici de las sevas funcions.

Fiscal.—¿Lo processat va escriurer en tota la seva extensió l' article «Gemechs mestissos», y reconeix com á escritas per ell las paraulas en que 's funda l' acusació?

Processat.—Sí, senyor.

Fiscal.—(Dirigintse á la Sala). Renuncio á las probas testificals demanadas per mí.

President.—Poden retirarse, si volen, los testimonis demanats per lo ministeri fiscal. Te la paraula 'l Lletrat defensor.

Defensor.—(Dirigintse al processat). ¿Vosté al usar la paraula *canalla* del seu article va tractar de injuriar á algú?

Processat.—Ni poch, ni molt.

Defensor.—¿Va proposarse, per ventura, atacar per medi d' injuria alguna autoritat?

Processat.—Molt menos.

Lo President crida 'ls testimonis demanats per la defensa y compareix don Joan de Deu Trias.

President.—¿Jura en nom de Deu dir vritat á tot quant se li preguntí?

Testimoni.—Sí, juro.

President.—La seva professió ¿quina es?

Testimoni.—Catedrático de Dret Internacional en aquesta Universitat.

Defensor.—Serveixis dirme en quin sentit solém usar en catalá la paraula *canalla*.

Testimoni.—En lo llenguatge familiar l' usém com á sinónim de criatura, y lluny de ser considerada injuriosa, hi tingut ocasió de véurerla empleada per varios autors en idéntich sentit.

Parescudas declaracions van fer los quatre restants testimonis, don Jaume Nogués, Llicenciat en Dret é individuo de la Academia de Bonas Llettras y 'ls profesors de 1.ª y 2.ª ensenyansa don Ramon Jornet, don Magí Martí y Barjau, y don Joseph Marqués.

Lo Sr. Fiscal va formular l' acusació, ratificantse en la denuncia, va afirmar que la paraula *canalla* de l' article constituía injuria grave al President del Consell de Ministres y demás consellers de la Corona, que dita paraula s' habia usat en castellá y no en catalá, y que per tant lo processat mereixia la pena que per aquestos casos determina l' article 269 del Códich Penal (1), y demanaba que se 'l condemnés á quatre mesos y un dia d'

(1) Diu aixís l' article citat: «Los que, hallándose un Ministro de la Corona ó una Autoridad en el ejercicio de sus funciones, ó con ocasión de éstas, los calumnieren, injuriaren, insultaren de hecho ó de palabra fuera de su presencia, ó en escrito que no estuviere á ellos dirigido, serán castigados con la pena de arresto mayor.»

arrest major, suspensió dels drets de sufragi y de desempenyar càrrechs públics, etc., y 'l pago de las costas processals.

Va arribar l' hora de que parlés nostre defensor.

Coneixiam al Sr. Fortuny com á orador; hem llegit més de quatre vegades magnífichs treballs literaris seus, hont no se sab qué admirar més, si 'l gran estudi, paciència y detinguda investigació que evidencian en son autor, ó la frase fácil y elegant ab que expressa los seus conceptes, pero en l' acte solemne d' una defensa, en lo sagrat moment d' exercir la missió més alta de l' advocat, quant no 's rebaixa posant lo seu talent al servey de l' injusticia, no habiam tingut encara ocasió de admirar lo que val lo senyor Fortuny, que en períodos brillants, ab lógica irrefragable y ab frase inspirada defensa 'ls arguments que han de portarlo á la deducció que afirmi lo que ell s' ha proposat demostrar.

No sentnos posible, avuy per lo menos, publicar la notabilísima defensa del senyor Fortuny, 'nslimitarém á manifestar que, al nostre modo de veurer va probar hasta l' evidencia ue eram ignocents; que en la acusació fiscal hi havia inexactituds, fillas sens dupte d' error involuntari; que la paraula *canallano* en nostre llenguatge injuriosa pera la persona á qui va dirigida; que en lo cas de serho, no l' habiam usada contra perona nicollectivitat determinada; que si constituí injuria, habia de ser objecte de procediment privat per medi de querella á instancia de part; que en aquest cas tampoch estava comprés en l' article 269 invocat per lo ministeri fiscal; que hasta atés l' esperit y la mateixa lletra de l' actual legislació, no podia ser denunciat nostre article; y per fi, que cástich de sobras habiam sofert, inmerescut é inexplicable, al ser conduhits lligats á la presó, lo mateix que criminals reos de horrorosos delictes que mereixessin la aplicació de las penas més graves.

Esperém en l' absolució, porque la vritat, si confiats estabam avans de celebrarse l' acte de la vista, confiadíssims varem quedar al terminarse, y convenuts, convensudíssims de que no hem delinquit. Aixís, per lo menos, creyém nosaltres que va demostrarho nostre defensor, y 'ns formém la dolsa ilusió de que tots quants van escoltar la defensa, y per tant la Sala, creurán lo mateix, y declarará que es ignocent lo avuy processat,

F. de P. O.

LA VEU DE L' IGLESIA.

Entre altres *Boletins Oficiais* de Diócesis, acabém de rebre lo d' Osma, que conté una, magnífica y solemne recomanació del llibret del Dr. Sardá *El Liberalismo es pecado*.

Consola veurer com lo Bisbat espanyol, quasi sens distingos, aplaudeix públicament la doctrina del sabi y modest sacerdot catalá.

MERESCUT HONOR.

Son interessantíssimas las següents ratllas que copiantlas d'una carta de Roma, escriu nostre germá de propaganda lo *Correo Catalan*:

«Aunque sé que en España se hace menos caso que en ésta y en otras naciones, del título de Prelado de honor, creo no sería malo recordar á los españoles que Sardá es *Prelado romano* desde mucho tiempo, y que *lo ha ocultado por humildad*. Y como los franceses se glorian de *Monseñor* de Segur, nosotros nos gloriamos de *MONSEÑOR SARDÁ*, ó *ILMO. Y RMO. SARDÁ*. En efecto, en el libro oficial llamado *La Gerarchia Cattolica, la Cappella e la Famiglia Pontificia*, impreso en la tipografía Vaticana y publicada para 1887 el día 3 de Enero último, se lee en la página 548, con el título de «Camerieri d' onore di Sua Santità», primera categoría, ó sea: «CAMERIERI D' ONORE IN ABITO PAVONAZZO» (Camareros de honor con uso de hábitos morados): «MONSIGNOR SARDÁ Y SALVANY—FELICE» Y prueba lo antiguo de su nombramiento el hecho de preceder el Dr. Sardá á 86 Prelados de la misma categoría. ¡Cuánta virtud y humildad la de nuestro Sardá!»

Novament y de cort felicitém á nostre amich lo Dr. Sardá.

R. I. P.

Ab gran concurrencia van celebrarse ahí en la Iglesia dels PP. Jesuitas d' aquesta ciutat los funerals en sufragi de l' ánima del P. Pere Beckx, preósit general de la Companyia de Jesús, que ha mort á la avansada edad de 92 anys.

¡Descansi en la pau de Deu, 'l virtuós y sabi fill del gran Sant Ignasi de Loyola!

BIBLIOGRAFIA.

En luxós folleto ha publicat lo Pbre. don Joseph Pla la interessantíssima poesia que va llegir en la vetllada de la Joventut Católica en honor del Dr. Sardá.

Quedém agrehits á l' atenció, y recomaném l' adquisició del opúscul, que conté la biografía del famós propagandista.

Preu, 0'50 pessetas en aquesta Administració.

Nos ha visitat lo primer número de la revista bi-mensual ilustrada *La Ferreteria*.

Corresponém al saludo que dedica á la premsa y li desitjém llarga vida.

CRIDORIAS.

Fa poch's dias que 'l Sr. Ortiz, redactor de *La Publicidad*, va ser objecte d' una agressió per part d' un altre periodista.

Creyém que no es aquest medi lo que deu seguirse pera fer creurer al contrari que s' ha equivocat, dat cas que aixís fos; y per aitre part dona una trista idea del companyerisme que deu regnar entre colegas de professió.

—*—

Una noticia *satisfactoria*:

«Nada menos que á 199,000 ascienden las fincas embargadas de los contribuyentes por falta de pago de sus cuotas.»

¡Bonica manera de ferse coneixer lo *bon* régimen gubernatiu lliberal! ¡Bonica manera de cumplir lo que va prometre l' actual govern desde la oposició!

¿Están contentos los espanyols de aquest govern?

¿Sí?

Donchs continuhin afluixant la bossa permetint tota clase de atropellos y esperin l' ordre y la felicitat dels pobles, allá pel temps de Maria Castanya ó per l' any de la picó.

¿No?

Donchs visca 'l Nostre, y preguin á Deu pera que dintre poch temps..... etc.

—*—

Escriuhen de Madrid:

«El Sr Ruiz Zorrilla ha aconsejado á los emigrados republicanos que soliciten indulto y regresen á España en las mejores condiciones posibles.»

¡Quina *constancia* y *lealtat* la de aquestos republicans!

Ab aixó se veu del modo que defensen la *patria* (panxa) y lo conseqüents que son.

Deuhen dir:

Aixó de política

Tot romansos son...

La qüestió de *patria*

May admet rahons.

—*—

Ha sigut denunciat nostre estimat company de Santiago *El Pensamiento Gallego*.

L' acompanyém en lo sentiment, germá, en aqueixos efectes de la llibertat lliberal, y de cor, lo mateix que á nosaltres, li desitjém l' absolució.

—*—

Diu un periódich lliberal que en Barcelona hi ha 5 periódichs carlistas.

Admetent l' afirmació del setmanari á qui aludím, preguntém nosaltres ¿quin partit lliberal te tants periódichs en nostra ciutat?

—*—

Copiém de l' últim número de *La Esquella*:

«A un *veterano* del any 35, vaig preguntarli:

—Cada vegada que s' alsa un nou convent, vosté deu tenir una pena molt gran.

—Molt al contrari, va respondrem. May está tant alegre un cassador, com quant la cassa abunda.»

La Esquella s' ha equivocat al posar la paraula *veterano*.

Ha de dir *assessino*.

—*—

Lo *Diari de Barcelona* ja ha publicat 13 articles que arriban á mareijar perque tornan á la boca, dedicats tots al Sr. Nuñez de Arce.

L' objecte aparent del Sr. Mañé es defensar lo catalanisme.

L' objecte real es fugir d' estudi en la qüestió del *Lliberalisme es pecat* que acaba de con-

firmar Roma, y que 'l *Brusi* no ha fet saber encare á los seus lectors.

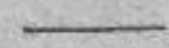

Ha mort en un dels últims dias, en la Bisbal, lo probat y valent carlista D. Bonaventura Vicens.

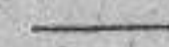
President de varias Asoociacions católicas, héroe de las últimas campanyas y molt virtuós, morí en dita població, ab grant sentiment de tots los católichs.

Ab uns quants com lo malograt Vicens, en cada població n' hi haria prou pera fer augmentar ab més brío los cada dia creixents progressos de las nostras salvadoras ideas.

Preguin á Deu, nostres amichs, per l' ànima del infatigable héroe de la Monarquía Católica, D. Bonaventura Vicens.

En Sant Esteba de Palautordera ha mort lo que habia sigut governador carlista de la Seo d' Urgell, Sr. Coronel D. Jaume Ripoll.

Lo dia 3 del present morí en Argentona, D. Joseph Soler y Font, jove de 32 anys, carlista acérrim y fervorós católich.

A tots recomaném á las oracions de nostres llegidors, pera que gosin prompte del descans de la gloria.

Lo carter de Santa Coloma de Queralt sembla, per lo vist, que es una persona molt lliberal.

Nosaltres enviém LO CRIT DE LA PATRIA á dita població y al arribar al carter desapareix lo periódich.

No sabem si se 'l *menja*, pero si ho fa, te un gust ben estrany; perque aixó de menjar *crits* suposém que no l' hi provará gaire, menos si es casat y te sogra..... lliberal.

Sr. carter; desitjariam que 'l CRIT, *cridés* en mans dels suscritors com correspon, advertintli, que no som gayre amichs de *cridar* fent *Cridorias* sobre aquestos casos.

Que ja comensan á ser de *cólera*.

Diu nostre estimat company *lo Correo Catalan*, en la «Revista de Madrid:»

«La novedad del dia es la fiesta infantil que hubo anteanoche en el Palacio de la Presidencia.

»Tuvo tres partes: una teatral, otra musical y otra coreográfica.»

Després de explicar com aná la part teatral, explica la musical de la següent manera:

«En la parte musical dos señoritas tocaron el arpa.

»D. Práxedes se entusiasmó tanto que dijo: Voy á proponer que á ciertas sesiones solemnes como las últimas del Congreso acompañe

¡Está clar, no s' habia de entusiasmar, si 'ls lliberals son tan amichs de l' *arpa*!

Y de tocarla.

Y tant, que en lo Congrès de tant en tant se toca l' *arpa* ab capas, rellotjes y altres cosas apreciadas en aquest ofici tant lliberal.

No te, D. Práxedes, per lo tant, necessitat de proposar que s' toqui l' *arpa* en lo Congrès.

Perque ja s' fa.

Nou romanso:

Ja tenim un altre amich de l' arrós.

Aquest es un nou ministre de la Guerra.

Lo general Castillo se 'n anat al pis de dal que estava per llogar y en son lloch ha pres possessió de la cartera de la Guerra, lo general Cassola.

—Vamos, debia dir en Sagasta, ja que 'ns en habem d' anar martxém tips.

Y en efecte, ha engegat los *castells* en l' aire y ha pres en son lloch una *cassola*.

Clar está, sense cassola ¿cóm hagueram pogut fer l' arrós?

Invitats per nostre estimat amich y correli-gionari don Francisco de A. Masgrau, hem tingut ocasió de visitar la seva casa de despesas del carrer de Sant Sever, n.º 3, 1er y 2ⁿ pis, que va inaugurar fa menos d' un any, y que s' ha vist obligat á engrandir per la gran

afluència de forasters que concorren á la seva casa.

Local gran, habitacions luxoses unas y modestas las altres, cuyna mol ben montada, excelent servey en totes las dependencias de l'establiment, preus económichs, periódichs católichs, observancia dels preceptes quaresmals, etc., etc., totes aquestas circumstancies explican lo merescut favor que ha obtingut lo Sr. Masgrau y progresos realisats en tant poch temps, per lo qual lo felicitem de veras.

Batllori Picafort.

VARIETATS.

MADemoiselle de SOMBREUILL

Ó UN BRINDIS DE SANCH.

(Acabament).

—Gracias, Deu meu. ¡L' hi salvat! ¡Mon pare no morirà!

Un moment després se presentaba un home de figura innoble espurnejat de sanch. En un plat de terrisa ordinari s' hi veyá un got de vidre.

Estaba ple fins á dalt de sanch fumeijant.

—¡Per Deu! filla meva. ¡Per Deu Magdalena!

M.E.C.D. 1914
criada y pare volguen detenirla.

Mademoiselle de Sombreuill, prengué 'l got, aixecá los ulls al cel ab una mirada de mártir y digué ab veu alta:

—¡A la salut del meu pare! y apurá aquella horrible beguda.

Llavors lo poble frenétich agafá al pare y á la filla y 'ls portá en triunfo en carruatje descobert cridant:

—¡Visca 'l ciudadá Sombreuill! ¡Visca la ciudana filla!

La jove estaba esblanquehida, semblaba insensible á lo que l' hi acababa de succehir; pero s' abressaba ab son pare 'l qual sostenia en sos brassos al ángel que acababa de salvar sa vida.

Darrera del cotxe una cáfila de indecents udolaba la Marsellesa.

Devant del carruatje un corteig compost de descamisats que ensenyaban sons pits descoberts y sos brassos arremengats, coberts sos escabel·lats caps ab lo gorro frigi y la escarapela tricolor, acompanyats de vils prostitutas, rebutx de la xusma de París, las quals aixecant sas faldes pera mostrar, pera ensenyar lo sagnós floch de sas mitxas, ballaban picant de peus y fent gestos indecents, 'l horrent ball revolucionari la Carmanyola.

FRANCISCO DE P. CAPELLA.

Traduhit per B. P.

CORRESPONDENCIA DE LA REDACCIÓ.

E. R. B.—Complascut.

J. P. y J.—Queda suscrit per 3 mesos desde primer d' Abril. La poesia es molt bonica, pero no es oportuna. Fasins alguna d' actualitat, y si es de las mateixas condicions literarias la publicarem.

J. O.—No va ser possible parlar de lo que vosté va demanar, y ara ja no es oportú.

UN AYGUADER.—La poesia no convé.

P. F.—Dispensi la tardansa en publicar la poesia. L' altra no convé. Rebrá 'l periódich com vosté desitja. Lo suelto tampoch convenia.

J. S.—No convenen los seus versos, per finixets.

G. R.—Rebuts trevalls de barrina.

I. V. y R.—La poesia no convé.

LL. P.—Gracias per lo seu obsequi. La poesia 'ns ha agradat, pero ja no es d' oportunitat pera nostre Setmanari.

F. C.—Quedém agrehidísims á las fráses de carinyo y atenció de la seva carta.

C. D.—Lo primer article no servia. Lo segon ja haurá vist que si. Animo, y sobre tot busqui asuntos d' actualitat.

J. V.—Rebuts trevalls de barrina.

N. J.—Ni 'l pensamen ni l' excusió de la seva poesia convenn, y per tant no pot publicarse.

M. G.—Rebuts trevalls de barrina.

D. T.—Estém conformes en lo que diu.

L. V. y A.—Quant vulgui.

D. E. y P.—Tot s' arreglará á mida de son gust.